

Ενημέρωση

Η Συμμετοχή
δεν τυχαίνει!
Χρειάζεται χρόνο
και προσπάθεια!

Προετοιμασία

Συμμετοχή στο
σχολείο μου

Δράση

Συμμετοχή:
Ξεκινήστε τώρα!

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ

Συμμετοχή

Οι διευθυντές και το προσωπικό γνωρίζουν ότι τα θεσμικά όργανα και οι αρχές της δημοκρατίας καθορίζονται από το εθνικό σύνταγμα της χώρας τους και περιλαμβάνονται στο πρόγραμμα σπουδών. Επομένως, δεν είναι διαπραγματεύσιμα. Τα παιδιά και οι έφηβοι θα πρέπει να έχουν το δικαίωμα συμμετοχής στη λήψη αποφάσεων που επηρεάζει την υγεία, την ευημερία και την ανάπτυξή τους. Το δικαίωμα αυτό κατοχυρώνεται στο Άρθρο 12 της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού, που απαιτεί να λαμβάνονται υπόψη οι απόψεις των παιδιών και των νέων για «οποιοδήποτε θέμα αφορά το παιδί».

Τα θεμελιώδη αξιώματα της δημοκρατίας περιλαμβάνουν τα ανθρώπινα δικαιώματα και τα δικαιώματα των παιδιών. Προκειμένου να προστατευθούν οι μειονότητες και οι αδύναμοι και ευάλωτοι, για παράδειγμα τα παιδιά και οι νέοι, υπάρχουν όρια ως προς το τι μπορεί να αποφασίσει η πλειοψηφία. Σε ένα δημοκρατικό σύστημα, όλοι οι νόμοι και οι αποφάσεις πρέπει να συνάδουν με τα ανθρώπινα δικαιώματα και τα δικαιώματα του παιδιού. Αυτό αποτελεί μία από τις σημαντικότερες αρχές που πρέπει να μάθουν στο σχολείο τα παιδιά και οι νέοι, τόσο στη θεωρία όσο και στην πράξη. Συνεπώς, εκτός από τη θεωρητική κάλυψη του περιεχομένου του αναλυτικού προγράμματος στην εκπαίδευση για την δημοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα, τα σχολεία συνιστάται να παρέχουν στους μαθητές τους σχετικές εμπειρίες της πραγματικής ζωής στη σχολική κοινότητα.

Αλλά ΠΩΣ μπορεί αυτό να επιτευχθεί;

Οι στόχοι αυτής της ενότητας σχετικά με τη Δημοκρατία και τη Συμμετοχή στα Σχολεία επιδιώκει να εφοδιάσει τους διευθυντές με ιδέες που επιτρέπουν και ενθαρρύνουν τη συμμετοχή των μαθητών, των γονιών, των εκπαιδευτικών και της κοινότητας στο σχεδιασμό και στη διαδικασία λήψης αποφάσεων στα σχολεία τους με προτάσεις και βέλτιστες πρακτικές για δημοκρατική ηγεσία.

Συμμετοχή

Γιατί πρέπει να επιδιώκουμε την δημοκρατία;

Δημοκρατία

“Δημοκρατία είναι η κυβέρνηση του λαού στην οποία η ανώτατη εξουσία ανήκει στο λαό και ασκείται από αυτόν (άμεση δημοκρατία) ή από τους εκλεγμένους αντιπροσώπους του στα πλαίσια ενός ελεύθερου εκλογικού συστήματος (αντιπροσωπευτική δημοκρατία).

Πυλώνες της δημοκρατίας:

- Κυριαρχία του λαού
- Κυβέρνηση βασισμένη στη συγκατάθεση των κυβερνώντων
- Κανόνας της πλειοψηφίας
- Δικαιώματα της μειονότητας
- Εγγύηση των βασικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων
- Ελεύθερες και δίκαιες εκλογές
- Διεξαγωγή δίκης
- Συνταγματικά όρια στην κυβέρνηση
- Κοινωνικός, οικονομικός και πολιτικός πλουραλισμός, συμπεριλαμβανομένης της αναγνώρισης των ανεξάρτητων οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών
- Αξίες της συνεργασίας, του θεμιτού ανταγωνισμού και του συμβιβασμού.”

Συμβούλιο της Ευρώπης (2016): [Competences for Democratic Culture. Glossary of key terms.](#)

Συμμετοχή

“Τα σημερινά δημοκρατικά πρότυπα υπερβαίνουν την κλασική αντιπροσωπευτική δημοκρατία, όπου ο βασικός ρόλος των πολιτών είναι να αναθέτουν με την ψήφο τους την ευθύνη στους εκπροσώπους τους για την ανάπτυξη και εφαρμογή της δημόσιας πολιτικής, και φτάνουν στην συμμετοχική δημοκρατία, όπου τα δημόσια θεσμικά όργανα συμμορφώνονται με τις αρχές της καλής διακυβέρνησης και οι πολίτες έχουν το δικαίωμα να εμπλακούν σε όλες τις φάσεις του κύκλου της δημόσιας πολιτικής.”

Συμβούλιο της Ευρώπης (ibid.)

Το παρακάτω μοντέλο δείχνει πώς ο βαθμός της συμμετοχής μπορεί να ποικίλλει από το 0 (ανύπαρκτη) ως το επίπεδο 5 (πλήρης αυτονομία).

1. Οι άνθρωποι δεν είναι ενημερωμένοι σχετικά με μία απόφαση που τους αφορά. Υπακούουν στους κανόνες και εκτελούν εντολές.
2. Οι άνθρωποι ενημερώνονται για μία απόφαση που τους αφορά, αλλά δεν μπορούν να την επηρεάσουν.
3. Ζητείται η γνώμη των ανθρώπων, αλλά δεν λαμβάνεται απαραίτητα υπόψη στις αποφάσεις που τους αφορούν.
4. Οι άνθρωποι έχουν δύναμη. Η γνώμη τους λαμβάνεται πλήρως υπόψη στις τελικές αποφάσεις που τους αφορούν.
5. Οι άνθρωποι είναι αυτόνομοι. Αποφασίζουν μόνοι τους για θέματα που τους αφορούν.

Στο συγκεκριμένο μοντέλο συμμετοχής, βασική μεταβλητή είναι η ενημέρωση στα επίπεδα 1 και 2, και η ελευθερία και η ισότητα στα επίπεδα 3 έως 5. Με άλλα λόγια, η αυταρχική σχολική ηγεσία θα είχε ως αποτέλεσμα τη συμμετοχή επιπέδου 1 ή 2. Σε μία δημοκρατική σχολική κοινότητα, οι μαθητές θα έχουν την δυνατότητα να συμμετέχουν σε επίπεδο 3, 4 και όπου είναι εφικτό, σε επίπεδο 5. Αυτό που δεν δείχνει όμως το μοντέλο, είναι ότι η συμμετοχή χρειάζεται να διδαχθεί και οι μαθητές πρέπει να αναπτύξουν δεξιότητες κατανόησης των πληροφοριών σχετικά με τα θέματα και τις αποφάσεις που τους αφορούν.

Στο σχολείο, όπως και στην κοινωνία γενικά, η δημοκρατία έρχεται αντιμέτωπη με προκλήσεις ενσωμάτωσης. Οι πολίτες έχουν ίσα δικαιώματα, αλλά δεν είναι ίσοι όσον αφορά τα επίπεδα των δεξιοτήτων και της ενδυνάμωσης. Οι διευθυντές και οι εκπαιδευτικοί των σχολείων πρέπει να προσπαθήσουν να ενθαρρύνουν τους νεότερους ή πιο συνεσταλμένους μαθητές να συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων, καθώς επίσης να κάνουν τους μεγαλύτερους και πιο επιβλητικούς μαθητές να συνειδητοποιήσουν την ευθύνη τους.

Διαβούλευση και συζήτηση

Ιδανικά, θέλουμε οι αποφάσεις να είναι όχι μόνο δίκαιες και ισότιμες, αλλά και βάσιμες και αξιόπιστες. Προϋπόθεση είναι η διαβούλευση των συμμετεχόντων σε μία διαδικασία λήψης αποφάσεων, αναπτύσσοντας έτσι διεξοδική συλλογιστική και ανταλλαγή διαφορετικών ή αμφιλεγόμενων απόψεων και επιχειρημάτων. Οι συμμετέχοντες πρέπει να είναι καλά ενημερωμένοι και να τηρούν τους διαδικαστικούς κανόνες κατά τη διάρκεια των διαβουλεύσεων, ώστε να καταλήγουν σε μία κοινά αποδεκτή συμφωνία στις αποφάσεις τους.

Η διαβούλευση αντιπροσωπεύει μία κατανοητή και λογική επιχειρηματολογία, που φανερώνει και εκφράζει με ειλικρίνεια και αυθεντικότητα (προσωπικές) προτιμήσεις, εξισορροπώντας μέσω διαλόγου τα ατομικά ενδιαφέροντα με τα ενδιαφέροντα των άλλων, με κατεύθυνση προς το κοινό καλό (αλληλεγγύη).

Η παραπάνω διαδικασία περιγράφει τα ιδανικά για τα οποία μία δημοκρατική κοινότητα πρέπει να αγωνίζεται, τόσο στο σχολείο όσο και στην κοινότητα γενικά. Και στις δύο περιπτώσεις, η διαβούλευση πρέπει να διδαχθεί μέσω της εξάσκησης, αν και τα επίπεδα των δεξιοτήτων μεταξύ των συμμετεχόντων θα διαφέρουν σημαντικά. Επιπλέον, καθώς ο χρόνος στην καθημερινή πρακτική είναι αρκετά περιορισμένος, πρέπει να βρεθεί μία ισορροπία μεταξύ της διαβούλευσης (όπου είναι εφικτή) και των πιο αυστηρά ελεγχόμενων συζητήσεων (όπου είναι απαραίτητες).

Γιατί αγωνιζόμαστε για τη δημοκρατία;

Γιατί πρέπει να αγωνιζόμαστε για τη δημοκρατία στο σχολείο και στην κοινωνία γενικά; Οι δημοκρατικά διοικούμενες κοινωνίες είναι πιο επιτυχημένες από πολλές απόψεις· πρέπει όμως να αντιμετωπίσουν και ορισμένες αδυναμίες που θέτουν προκλήσεις για μία δημοκρατική σχολική κοινότητα.

Δυνατά σημεία

- **Δικαιοσύνη:** Καθώς όλοι οι πολίτες απολαμβάνουν ίσα δικαιώματα συμμετοχής, οι αποφάσεις που λαμβάνονται από την πλειοψηφία είναι πιο πιθανό να γίνουν δεκτές από τη μειονότητα (“συγκατάθεση του ηττημένου”).
- **Ποιότητα της λήψης αποφάσεων:** Καθώς όλοι οι πολίτες, εμπειρογνώμονες και ομάδες συμφερόντων μπορούν να συμμετέχουν στη δημόσια συζήτηση και τη λήψη αποφάσεων και τα ελεύθερα μέσα ενημέρωσης ενημερώνουν το κοινό, λαμβάνονται υπόψη διαφορετικές απόψεις και συγκρουόμενα συμφέροντα. Με τον τρόπο αυτό οι αποφάσεις είναι πιο πιθανό να παράσχουν αποτελεσματικές και ευρέως αποδεκτές λύσεις για διάφορα προβλήματα και ζητήματα.
- **Ειρήνη εντός κι εκτός:** Οι δημοκρατικά διοικούμενες κοινότητες σπάνια ξεκινούν έναν πόλεμο, καθώς οι πολίτες δεν θα υποστηρίξουν τέτοια πολιτική. Είναι επίσης πιο ειρηνικές και λιγότερο επιρρεπείς στη βία ως μέσο επίτευξης ενός πολιτικού αποτελέσματος.
- **Δέσμευση και ευθύνη:** Οι δημοκρατικές κυβερνήσεις ενθαρρύνουν τους πολίτες να ταυτίζονται με την κοινότητα και να αναλαμβάνουν την ευθύνη.

Αδυναμίες (προκλήσεις)

- **Πολυπλοκότητα:** Στις σύγχρονες κοινωνίες, πολλά ζητήματα έχουν γίνει τόσο περίπλοκα ώστε απαιτούνται υψηλά επίπεδα ειδικών γνώσεων για να γίνουν κατανοητά και να συζητηθούν τα μέτρα για την αντιμετώπισή τους. Η συμμετοχή αποτελεί συνήθως θέμα των πιο ενημερωμένων πολιτών και εμπειρογνομώνων.
- **Άνισες ευκαιρίες:** Οι πολίτες μπορούν να απολαμβάνουν ίσα δικαιώματα συμμετοχής, αλλά στην πραγματικότητα οι ευκαιρίες συμμετοχής κατανέμονται άνισα. Αν δεν δοθεί προσοχή στο συγκεκριμένο θέμα, οι πολίτες που αποκλείονται μπορεί να αισθανθούν σύγχυση και απογοήτευση σε σχέση με τη δημοκρατία

Αυτές οι αδυναμίες θέτουν προκλήσεις για τα σχολεία και το εκπαιδευτικό σύστημα, καθώς αποτελούν κλειδί για την αντιμετώπιση αυτών των προβλημάτων. Η ενδυνάμωση των νέων πολιτών ώστε να συμβαδίζουν με τα ζητήματα και τα προβλήματα των κοινοτήτων τους είναι η καλύτερη στρατηγική προετοιμασίας της νέας γενιάς για το μέλλον της, συμβάλλοντας ταυτόχρονα στην ενίσχυση της δημοκρατίας.

Ικανότητες

Η ενδυνάμωση για την δημοκρατία βασίζεται στις αποκτηθείσες ικανότητες. Αναπτύσσουμε τις ικανότητές μας μέσω της πρακτικής εξάσκησης, αντιμετωπίζοντας νέες καταστάσεις ή προβλήματα. Γι' αυτό είναι τόσο

σημαντικές οι ευκαιρίες μάθησης που προσφέρει η συμμετοχή σε μια δημοκρατική σχολική κοινότητα στους μαθητές. Το μοντέλο των ικανοτήτων του Συμβουλίου της Ευρώπης διακρίνει τέσσερις κατηγορίες – αξίες, στάσεις, δεξιότητες και γνώσεις και κριτική κατανόηση.

- Οι αξίες περιλαμβάνουν την «αναγνώριση της ενεργούς συμμετοχής στα κοινά» και την «υποστήριξη των δημοκρατικών μεθόδων και διαδικασιών», τις οποίες μπορούν να αποκτήσουν οι μαθητές μέσω ενεργούς συμμετοχής στη σχολική ζωή.
- Οι στάσεις του σεβασμού – απέναντι σε ένα άτομο, μία πεποίθηση, ή μία αρχή – ή της κοινωνικής συνείδησης – «ένα αίσθημα ότι ανήκεις και ταυτίζεσαι με την κοινότητα» - δεν διδάσκονται μέσω κηρύγματος αλλά μέσω της προσωπικής εμπειρίας και του αναστοχασμού. Γι' αυτό το λόγο είναι τόσο σημαντικό να λειτουργείτε εσείς και το εκπαιδευτικό προσωπικό ως πρότυπα (ελπίζουμε και οι γονείς).
- Οι δεξιότητες περιλαμβάνουν τη δυνατότητα στην «οικοδόμηση συναίνεσης και συμβιβασμού μέσα σε μία ομάδα». Όπως γνωρίζουν οι εκπαιδευτικοί, οι δεξιότητες πρέπει να αποκτηθούν μέσω επαναλαμβανόμενης πρακτικής.
- Η γνώση και η κριτική κατανόηση «των διαφορετικών τρόπων με τους οποίους οι πολίτες μπορούν να συμμετέχουν σε δημόσιες συζητήσεις και τη λήψη αποφάσεων», αποκτώνται μέσω πρακτικής εμπειρίας και αναστοχασμού σ' ένα μάθημα της EDC/HRE, και όχι μόνο διαβάζοντας το βιβλίο.

Συμβούλιο της Ευρώπης (2016): [Ικανότητες Για Δημοκρατική Κουλτούρα](#), σελ. 35 ff

Συμμετοχή**Πώς συσχετίζεται η δημοκρατία με την εκπαίδευση;****Βασική προσέγγιση, αποτελέσματα, ικανότητες, παράδοξα, περιορισμοί****α) Μαθαίνοντας και ζώντας τη δημοκρατία (Learning and living democracy)**

Η δημοκρατία μπορεί και πρέπει να διδάσκεται από μικρή ηλικία. Η εκπαιδευτική προσέγγιση που προωθεί η ιστοσελίδα μας “Living Democracy” μπορεί να συνοψιστεί ως εξής:

- Πρέπει να μάθουμε σχετικά με την δημοκρατία προκειμένου να ζούμε δημοκρατικά
- Πρέπει να ζούμε δημοκρατικά προκειμένου να μάθουμε σχετικά με τη δημοκρατία

Οι θέσεις αυτές δείχνουν ότι, αφενός, η δημοκρατία εξαρτάται από την εκπαίδευση για να μπορέσει να εφαρμοστεί και, αφετέρου, ότι η άσκηση της δημοκρατίας είναι το κλειδί για την εκμάθηση σχετικά με αυτήν. Επομένως, η εκπαίδευση πρέπει να εξασφαλίζει ότι οι νέοι μαθαίνουν σχετικά με τη δημοκρατία εάν μια κοινωνία επιθυμεί να παραμείνει ή να γίνει δημοκρατική. Καθώς τα σχολεία είναι επισήμως υπεύθυνα για την εκπαίδευση της νέας γενιάς, πρέπει να εφαρμόζουν και να ασκούν την δημοκρατία προκειμένου να προάγουν στους μαθητές τη μάθηση σχετικά με την δημοκρατία.

β) Αποτελέσματα

Η συμμετοχή όχι μόνο ενισχύει τη μάθηση σχετικά με τη δημοκρατία, αλλά, όπως δείχνουν έρευνες, έχει επίσης θετικό αντίκτυπο στην υγεία και μάθηση των μαθητών και στην διδασκαλία γενικότερα: Η τακτική αξιολόγηση της ανατροφοδότησης και των σχολίων των μαθητών για την διδασκαλία και η συμμετοχή των οικογενειών των μαθητών και των κοινοτήτων στην εκπαίδευση έχει οδηγήσει στη βελτιωμένη μάθηση και προόδο, και κατά συνέπεια, στην υψηλή ποιότητα των σχολείων και της διδασκαλίας. Εξετάζοντας την διδασκαλία από διαφορετικές οπτικές (μαθητών, εκπαιδευτικών) είναι ένας πολύ αποτελεσματικός τρόπος για να την βελτιώσουμε. Επιπλέον, η συμμετοχή των μαθητών έχει δείξει ότι έχει θετικά αποτελέσματα στην αυτοεκτίμηση, στις σχέσεις μαθητών -ενηλίκων και μαθητών- μαθητών, καθώς και στο σχολικό ήθος. Η συμμετοχή των εκπαιδευτικών ή των μαθητών στις μεταρρυθμίσεις του σχολείου έχει οδηγήσει σε πολύ αισιόδοξα αποτελέσματα.

γ) Παράδοξα*Το θεσμικό παράδοξο*

Τα σχολεία υπόκεινται στους κανόνες, τις αξίες και τους νόμους ενός συγκεκριμένου κράτους και είναι υπεύθυνα για την εκπαίδευση της νέας γενιάς. Η σχολική εκπαίδευση είναι υποχρεωτική, επομένως οι μαθητές δεν μπορούν να απουσιάζουν. Οι γονείς πρέπει να τους στέλνουν στο σχολείο. Οι εκπαιδευτικοί έχουν προσληφθεί για να διδάξουν την ύλη του αναλυτικού προγράμματος που καθορίζει το κράτος χωρίς να μπορούν να παρεκκλίνουν και πρέπει να βαθμολογούν τους μαθητές σύμφωνα με τα επιτεύγματά τους σε συγκεκριμένα μαθήματα. Οι διευθυντές έχουν προσληφθεί για να διασφαλίζουν ότι τα σχολεία λειτουργούν σύμφωνα με τους επίσημους νόμους και κανονισμούς. Έτσι, ουσιαστικά, τα σχολεία δεν είναι ένας χώρος όπου ελεύθεροι και ίσοι άνθρωποι αλληλεπιδρούν για να καταλήξουν σε συμφωνία.

Το παιδαγωγικό παράδοξο

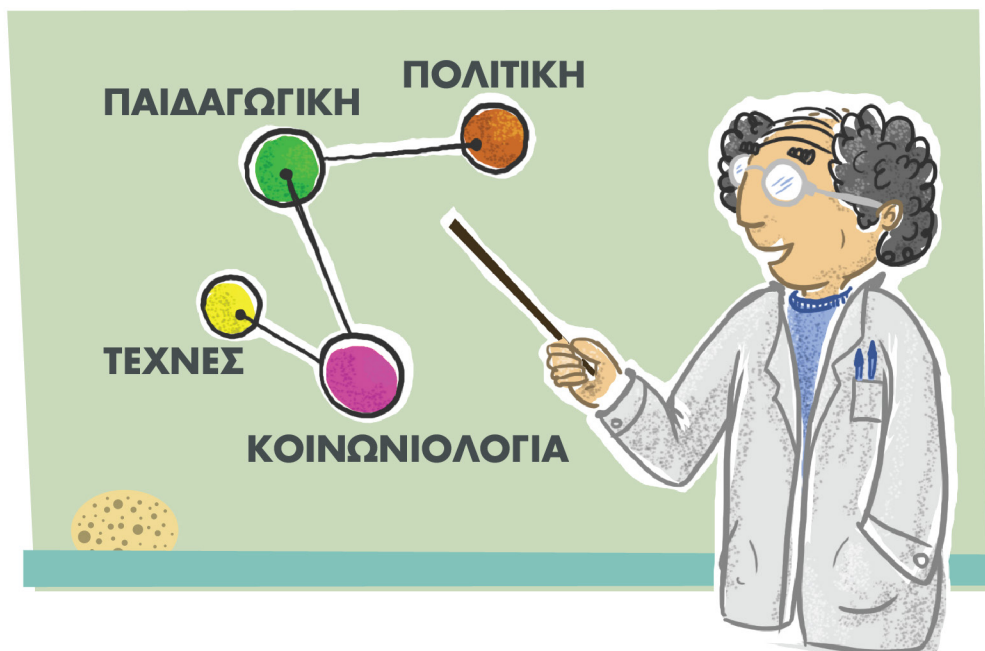
Η σχέση εκπαιδευτικού-μαθητή παρουσιάζεται ως η μεταβίβαση γνώσεων και εμπειριών από τους πιο έμπειρους και μορφωμένους εκπαιδευτικούς στους άπειρους εκπαιδευόμενους μαθητές. Η ανισότητα μεταξύ του εκπαιδευτικού και του μαθητή, καθώς και μεταξύ του γονέα και του παιδιού, ορίζει την ανάγκη για εκπαίδευση, αλλά αποτελεί και εμπόδιο για τη δημοκρατική πρακτική.

δ) Προσέξτε για περιορισμούς και παγίδες

- Ξεκινήστε με τον εαυτό σας! Ανακαλύψτε τι μέτρα και αλλαγές μπορείτε να επιτύχετε. Στο σχολείο σας λειτουργείτε ως πρότυπο. Μόνο αν επιδείξετε και εφαρμόσετε τη δημοκρατία στην πράξη μπορείτε να περιμένετε το ίδιο και από την πλευρά των εκπαιδευτικών.
- Είστε πραγματικά διατεθειμένος/η να δώσετε φωνή στα μέλη της σχολικής κοινότητας; Κανένας δεν θέλει να συνειδητοποιήσει ότι η δέσμευση και η εμπλοκή του ήταν για το τίποτα. Αντί να ασκείτε ψευδοδημοκρατικό ακτιβισμό, είναι προτιμότερο να λαμβάνετε καλά ενημερωμένες αποφάσεις και να τις γνωστοποιείτε

με διαφάνεια. Η ψευδοδημοκρατία είναι αντιπαραγωγική και τείνει να υπονομεύει την εμπιστοσύνη σε περαιτέρω δημοκρατική πρακτική.

- Ακόμη και αν προσφέρετε μια πραγματική και ειλικρινή ευκαιρία για δημοκρατικές πρακτικές, μην περιμένετε από τους ανθρώπους να την ακολουθήσουν αμέσως. Ορισμένοι άνθρωποι, μάλιστα, μπορεί ακόμη και να αντισταθούν. Η δημοκρατική πρακτική είναι απαιτητική και συνεπώς απαιτεί υπομονή από όλους τους εμπλεκόμενους. Μην αποθαρρύνεστε. Συνεχίστε! Στο τέλος θα αξίζει τον κόπο
- Να είστε σαφείς σχετικά με τις δυνατότητες ελεύθερης λήψης αποφάσεων και τα όρια που δεν πρέπει να ξεπεραστούν (π.χ. τους οικονομικούς περιορισμούς, τους νόμους, τα δικαιώματα της μειοψηφίας, τις υποχρεώσεις και την ευθύνη ως επικεφαλής του σχολείου, τους αντιφατικούς ρόλους).

Συμμετοχή

Βασικοί τομείς της συμμετοχικής δημοκρατίας στο σχολείο

Ο τρόπος που ενεργείτε ως διευθυντής είναι σημαντικός για την διαμόρφωση του σχολείου σας σε μία (πιο) δημοκρατική κοινότητα. Εάν σκοπεύετε να ενθαρρύνετε τη συμμετοχή στο σχολείο σας, συμπεριλάβετε τους παρακάτω βασικούς τομείς στον προγραμματισμό και στις δράσεις σας.

Επικοινωνία

Ακούστε ενεργά (Τι θέλει πραγματικά να πει κάποιος/α; Πώς σκέφτεται; Ποιες είναι οι ανάγκες του/της; Ποια είναι η αντίληψή του/της;) Πείστε τους υπόλοιπους χρησιμοποιώντας λογικά και κατανοητά επιχειρήματα. Ρωτήστε και απαντήστε σε ερωτήσεις με ειλικρίνεια. Μιλήστε και εξηγήστε ειλικρινά και αληθινά τις στάσεις, τις υποθέσεις και τα συναισθήματά σας για το θέμα που θα αποφασιστεί. Δεχτείτε ανατροφοδότηση. Δώστε μία σύνοψη με όλες τις διαφορετικές απόψεις. (Ποιο κοινό σημείο μπορούμε να βρούμε λαμβάνοντας υπόψη όλες τις απόψεις που εκφράστηκαν σχετικά με ένα ζήτημα;) Επιδιώξτε συναίνεση.

Συνεργασία

Προσδιορίστε και συζητήστε τις αξίες και τα οράματα που θα καθοδηγούν το σχολείο σας. Αν είναι δυνατόν, προσπαθήστε να φτάσετε σε ομόφωνη απόφαση. Συμβάλλετε στην δημιουργία ενός κλίματος εμπιστοσύνης και δημιουργήστε ευκαιρίες και ένα πλαίσιο ανταλλαγής ιδεών και πρακτικών, καθώς και συνεργατικής σκέψης, σχεδιασμού και εφαρμογής.

Διαφάνεια

Κατά τη λήψη αποφάσεων, φροντίστε να υπάρχει διαφάνεια σχετικά με τις προϋποθέσεις, τα όρια και το πεδίο εφαρμογής. Για παράδειγμα, λάβετε υπόψη τις νομικές, οικονομικές ή τοπικές συνθήκες. Εκφράστε τέτοια θέματα σαφώς και ρητώς. Φροντίστε να ενημερώνετε συνεχώς όλους τους εμπλεκόμενους για όλα τα σημαντικά ζητήματα και/ή να παρέχετε πρόσβαση στις σχετικές πληροφορίες.

Ανεκτικότητα

Μπορεί να διαφωνούμε με ένα άτομο ή μία ομάδα ανθρώπων για διάφορους λόγους. Όσοι έχουν χαμηλό επίπεδο ανεκτικότητας απλώς συμπεριφέρονται αδιάφορα προς τους άλλους. Ένα υψηλότερο επίπεδο ανεκτικότητας μας επιτρέπει να διευρύνουμε τα όρια της εμπειρίας μας μέσω διεξοδικού διαλόγου και ειλικρινών προσπαθειών κατανόησης των άλλων. Προσπαθήστε να βελτιώσετε το επίπεδο της ανεκτικότητάς σας όταν αντιμετωπίζετε άτομα ή ομάδες ανθρώπων με τους οποίους διαφωνείτε.

Σχολική ατμόσφαιρα

Διασφαλίστε μία θετική, ειρηνική ατμόσφαιρα όπου ο καθένας νιώθει ασφάλεια, σεβασμό και ότι ανήκει σε μία γνήσια και αληθινή κοινότητα. Αναπτύξτε ένα κλίμα σεβασμού και κατανόησης του ενός για τον άλλον. Δημιουργήστε θεσμοθετημένους τρόπους επίλυσης των συγκρούσεων.

Κατανομή εξουσίας

Προετοιμαστείτε να μοιραστείτε μερικές από τις εξουσίες σας και να αναθέσετε και σε άλλους την ευθύνη. Βεβαιωθείτε ότι όλα τα εμπλεκόμενα μέρη έχουν λόγο σε αυτό που κάνουν και στον τρόπο που το κάνουν. Δεχτείτε την κριτική και ετοιμαστείτε να προχωρήσετε από τον έλεγχο στην εμπιστοσύνη. Βεβαιωθείτε ότι όλοι έχουν ενημερωθεί για τους πιθανούς κινδύνους των αποφάσεων.

Λήψη αποφάσεων

Εξετάστε τις νομικές προϋποθέσεις (ευκαιρίες και περιορισμούς) για δημοκρατική πρακτική στο σχολείο σας. Θεσπίστε ένα πλαίσιο κανόνων για συμπεριληπτική λήψη αποφάσεων που δεν αποκλείει κανέναν (καθιέρωση δημοκρατικών δομών και διαδικασιών). Συμπεριλάβετε μορφές διαβούλευσης και/ή συζήτησης, ψηφοφορίας, εκπροσώπησης.

Σεβαστείτε τις δημοκρατικές αποφάσεις ως δεσμεύσεις και φροντίστε να εφαρμόσετε στην πράξη τα αποτελέσματα των κοινών αποφάσεων. Βεβαιωθείτε ότι οι αποφάσεις είναι νομικά και ηθικά αποδεκτές.

Όλοι πρέπει να έχουν τις ίδιες ευκαιρίες συμμετοχής στην διαδικασία. Υποστηρίξτε και ενθαρρύνετε τις

ευάλωτες, μη προνομιούχες και περιθωριοποιημένες ομάδες.

Όταν πρόκειται να αναθέσετε καθήκοντα και ρόλους, λάβετε υπόψη τις προτιμήσεις και τις δεξιότητες των ατόμων.

Πρωτοβουλία

Ενθαρρύνετε και υποστηρίξτε τις πρωτοβουλίες και παρέχετε ένα βαθμό ευελιξίας για την ανάληψη δράσης. Στο μέτρο που είναι δυνατό, αφήστε περιθώριο για ευκαιρίες απόκλισης από τους καθιερωμένους κανόνες και επιτρέψτε δημιουργικό χώρο για δοκιμή και λάθος. (διαδικασία πειραματισμού και σφάλματος).

Πόροι

Προσφέρετε και διατηρήστε πόρους για δημοκρατική πρακτική (χρόνο, πληροφορίες, θεσμική υποστήριξη).

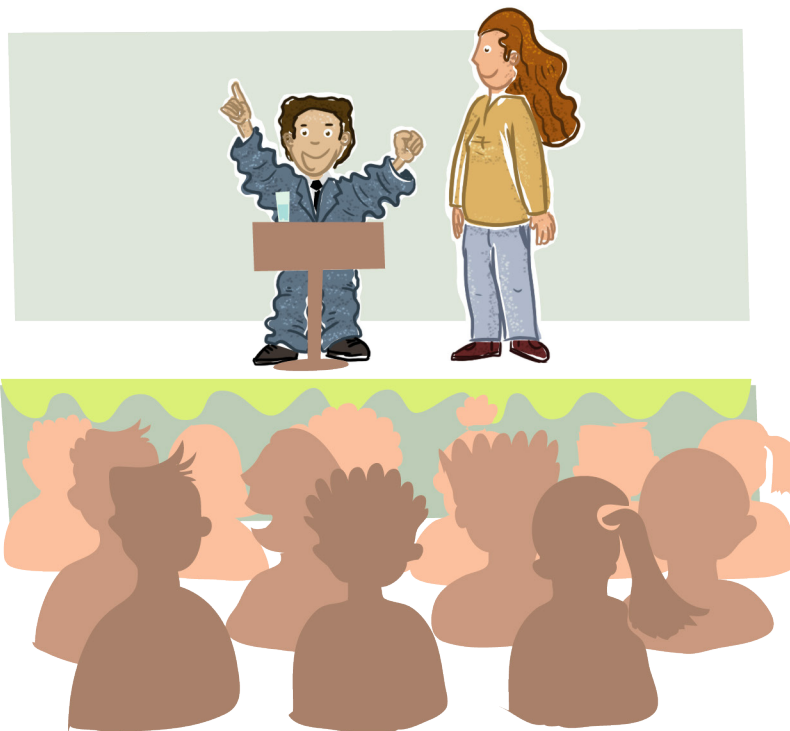
Συμμετοχή

Λάβετε υπόψη σας τα εμπλεκόμενα μέρη

Αν σκοπεύετε να εφαρμόσετε τη συμμετοχική δημοκρατία, είναι απαραίτητο να προβλέψετε τη συμμετοχή πιθανών ομάδων ανθρώπων και τους συγκεκριμένους ρόλους τους. Επιπλέον, αν έχουν θεσπιστεί νόμοι στη χώρα σας, οι οποίοι παρέχουν στους ενδιαφερόμενους συγκεκριμένα δικαιώματα στη λήψη αποφάσεων στο σχολείο ή θεσμικά όργανα όπως σχολικό συμβούλιο ή κοινή σχολική συνεδρίαση (με εκπαιδευτικούς, γονείς και μαθητές), πρέπει να τα λάβετε υπόψη και να τα χρησιμοποιήσετε με τον καλύτερο δυνατό τρόπο.

Μαθητές...

...είναι η βασική ομάδα-στόχος της οποίας καθήκον είναι να μαθαίνει και να ενεργεί δημοκρατικά στο σχολείο. Μπορούν να συμμετέχουν στη διαδικασία της διδασκαλίας και της μάθησης κατά τη διάρκεια των μαθημάτων, σε θέματα που αφορούν όλη την τάξη (κανόνες, σχολικές εκδρομές, κοινωνική ζωή, κλπ), καθώς και σε θέματα όλου του σχολείου, όπως οι υποδομές, οι σχολικές εκδηλώσεις ή οι σχολικοί κανόνες. Επιπλέον, οι μαθητές αποτελούν πολύτιμους βοηθούς στις προσπάθειες μεταρρύθμισης και βελτίωσης της διδασκαλίας στην τάξη, ή στο σχολείο γενικότερα. Τέλος, μπορούν να διδαχθούν τη δημοκρατία διαθεματικά σε διάφορα μαθήματα βασισμένα στο διδακτικό υλικό της συγκεκριμένης ιστοσελίδας, Living and Learning Democracy.

Γονείς...

...είναι υπεύθυνοι για τα παιδιά τους και ως εκ τούτου, παίζουν έναν σημαντικό ρόλο στην εκπαίδευση τους. Δεν υπάρχει επιτυχημένη εκπαίδευση στο σχολείο, χωρίς γονική υποστήριξη και συνεργασία, γι' αυτό είναι απαραίτητη η συμμετοχή των γονιών. Οι γονείς μπορούν να συμμετέχουν με πολλούς διαφορετικούς τρόπους. Η Epstein προτείνει διάφορες μορφές γονικής εμπλοκής, όπως δείχνοντας στους γονείς τι μπορούν να κάνουν στο σπίτι για να υποστηρίξουν την πρόοδο των μαθητών στο σχολείο ή ενημερώνοντάς τους τακτικά για τα παιδιά τους και το σχολικό πρόγραμμα. Μπορούν επίσης να συμμετέχουν εθελοντικά στο σχολείο, π.χ. σε σχολικές εκδηλώσεις ή προσφέροντας άλλη βοήθεια. Τέλος, μπορούν να συμμετέχουν στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων στο σχολείο.

Εκπαιδευτικοί...

...είναι οι βασικοί εκπαιδευτές των μαθητών στο σχολείο. Η διδασκαλία τους επηρεάζει έντονα πώς και τι μπορούν να μάθουν ή μαθαίνουν οι μαθητές. Οι εκπαιδευτικοί γνωρίζουν πολύ καλά τα δυνατά σημεία, τις αδυναμίες και τα προσωπικά χαρακτηριστικά των μαθητών τους και είναι οι σημαντικότεροι

συνεργάτες των διευθυντών. Μία καλή και στενή συνεργασία μεταξύ του διευθυντή και των εκπαιδευτικών είναι απαραίτητη για την παροχή καλών συνθηκών διδασκαλίας και μάθησης. Οι τακτικές συνεδριάσεις μεταξύ διευθυντών και εκπαιδευτικών (σύλλογος διδασκόντων) είναι καθιερωμένες στα περισσότερα σχολεία. Στις συνεδριάσεις αυτές, μπορείτε να συζητήσετε ανοιχτά νέους κανονισμούς από τις δημόσιες αρχές και να προσδιορίσετε τις επιπτώσεις τους στο σχολείο σας, να κατανοήσετε τις στάσεις και τις εμπειρίες των εκπαιδευτικών, να ενθαρρύνετε πρωτοβουλίες, να αναθέσετε αρμοδιότητες, καθώς και να συμπεριλάβετε το εκπαιδευτικό προσωπικό σχεδόν σε κάθε απόφαση που πρέπει να ληφθεί στο σχολείο.

Κοινότητα...

...είναι το κοινωνικό πλαίσιο μέσα στο οποίο είναι ενσωματωμένο το σχολείο σας. Αποτελείται από απλούς πολίτες, δημόσιους και ιδιωτικούς οργανισμούς, επιχειρήσεις και εταιρείες, άλλα δημόσια εκπαιδευτικά ιδρύματα, φορείς δημόσιας υγείας και ασφάλειας (νοσοκομεία, αστυνομία, κλπ.) καθώς και χάραξης πολιτικής. Η στενή συνεργασία μαζί τους επιτρέπει στα σχολεία να προσφέρουν διευρυμένες υπηρεσίες που εξυπηρετούν τις ανάγκες των μαθητών και των γονέων. Με τη συμμετοχή των τοπικών φορέων στη λήψη αποφάσεων στο σχολείο, είναι επίσης δυνατή η προσαρμογή των προγραμμάτων του σχολείου στις ανάγκες της κοινότητας. Για παράδειγμα, αν η αστυνομία αναφέρει ότι έχουν αυξηθεί τα περιστατικά βανδαλισμού ή αν οι γιατροί ανησυχούν για την αύξηση στην κοινότητα του εθισμού στα ηλεκτρονικά παιχνίδια, τότε τα σχολεία μπορούν να συμπεριλάβουν συζήτηση τέτοιων θεμάτων στο αναλυτικό τους πρόγραμμα

Δημόσιες αρχές...

...επιβλέπουν την εφαρμογή των νόμων, των κανόνων και των κανονισμών που είναι δεσμευτικοί για τα σχολεία. Επιβλέπουν τα σχολεία μέσω επιθεωρήσεων, αξιολόγησης και παρατήρησης των επιδόσεων τους. Γενικά, είναι απαραίτητο να διασφαλιστεί ότι όλες οι αποφάσεις που λαμβάνονται από ένα σχολείο συμμορφώνονται με τους ισχύοντες νόμους και κανονισμούς. Κρατήστε ενημερωμένους τους εκπροσώπους των δημόσιων αρχών για τα σχέδιά σας και, εάν είναι δυνατόν, προσπαθήστε να τους συμπεριλάβετε σε πρώιμο στάδιο στη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Το χτίσιμο της εμπιστοσύνης θα τους κάνει πιθανότερα να υποστηρίξουν τις ιδέες, τα οράματα και τα σχέδια σας.

Συμμετοχή

Η Σκάλα της Συμμετοχής: Προσπαθώντας να είμαστε ειλικρινείς!

Ο κοινωνιολόγος Ρότζερ Χαρτ (Roger Hart) έγραψε το 1997 για την UNICEF το βιβλίο «Τα Παιδιά Συμμετέχουν: Θεωρία Και Πρακτική Της Εμπλοκής Παιδιών Στην Ανάπτυξη Της Κοινότητας Και Τη Φροντίδα Του Περιβάλλοντος». Η προσέγγιση αυτή έθεσε το έργο των νέων και των ενήλικων συμμάχων τους σε όλο τον κόσμο στο πλαίσιο ενός παγκόσμιου συμμετοχικού κινήματος. Προσφέρει σε εσάς, στους εκπαιδευτικούς και στους γονείς μία εκπληκτική δυνατότητα: να είστε ειλικρινείς σχετικά με το πώς συμπεριλαμβάνουμε τα παιδιά και τους νέους στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Πολύ συχνά, σε μία σκηνή, κατά τη διάρκεια μιας συνεδρίασης σε μία εκδήλωση, ακόμα και σε ένα θεατρικό τα παιδιά αντιμετωπίζονται ως απλά διακοσμητικά στοιχεία ή μειονότητες που συμπεριλαμβάνονται συμβολικά για να μας κάνουν να νιώσουμε καλύτερα. (<http://www.freechild.org/ladder.htm>)

Οι μαθητές έχουν μία ανάγκη ή ένα σχέδιο. Πείθουν τους ενήλικες να βοηθήσουν και/ή να το χρηματοδοτήσουν. Συναποφασίζουν και το υλοποιούν.

8

Πρωτοβουλία των μαθητών. Κοινές αποφάσεις με τους ενήλικες.

Οι μαθητές έχουν μία ιδέα και την εκφράζουν. Παίρνουν την πρωτοβουλία και υλοποιούν τα σχέδιά τους.

7

Πρωτοβουλία και διεύθυνση από τους μαθητές.

Έχει προγραμματιστεί μία νέα σχολική αυλή. Οι μαθητές όχι μόνο συζητούν, αλλά μπορούν επίσης να αποφασίσουν για ορισμένες λεπτομέρειες.

6

Ενήλικη πρωτοβουλία. Κοινές αποφάσεις με τους μαθητές.

Πριν τη λήψη μίας απόφασης, οι ενήλικες συζητούν με τους μαθητές. Οι απόψεις και οι προτάσεις τους λαμβάνονται υπόψη.

5

Οι ενήλικες συμβουλεύονται και ενημερώνουν τους μαθητές.

Ένα έργο (για παράδειγμα κοινοτική δράση, εργασία) ανατίθεται σε μαθητές χωρίς να μπορούν να συμφωνήσουν ή να διαφωνήσουν. Ενημερώνονται όμως και γνωρίζουν τον σκοπό.

4

Οι ενήλικες αναθέτουν στους μαθητές αλλά και τους ενημερώνουν.

Μία επιλεγμένη ομάδα μαθητών (πιθανώς μία μειονότητα) έχουν τη δυνατότητα να εκπροσωπήσουν «τον σκοπό τους» χωρίς να έχουν λόγο και χωρίς προετοιμασία. Χρησιμεύουν για να δείξουν πολιτική ορθότητα.

3

Προσηματικός λόγος: Συμβολική συμμετοχή (μειονοτήτων).

Οι μαθητές είναι έτοιμοι να εμφανιστούν με στολές κρατώντας λουλούδια ή σημαίες. Κάνουν μία εκδήλωση για ενήλικες (ακόμα και μία ημέρα για τα δικαιώματα των παιδιών) να φαίνεται πιο ωραία ή πιο φιλική προς τους μαθητές.

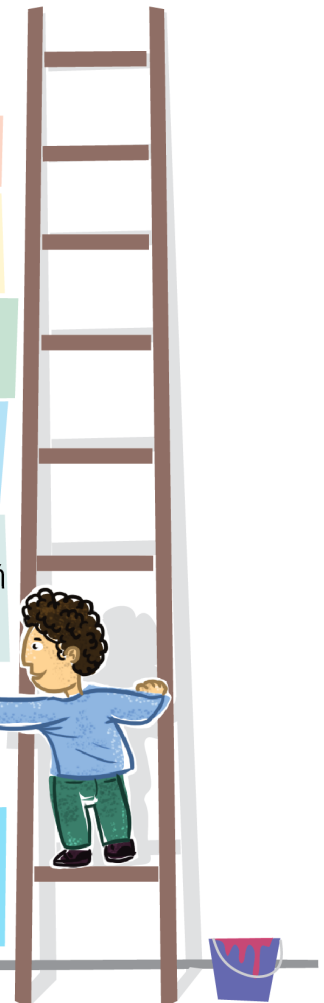
2

Διακόσμηση: Χρησιμοποιούν τους μαθητές.

Οι μαθητές συμμετέχουν σε μία πολιτική εκδήλωση. Μπορεί να κρατάνε πλακάτ με συνθήματα. Φοράνε τα χρώματα ενός κόμματος ή ενός κινήματος.

1

Χειραγώγηση: Χρησιμοποιούν καταχρηστικά τους μαθητές.

Συμμετοχή

Σημαντικά πεδία δράσης

Το κεφάλαιο «Προετοιμασία» περιέχει τέσσερα κουμπιά που σας οδηγούν σε διάφορα ερωτηματολόγια για αναστοχασμό σχετικά με σημαντικά πεδία δράσης που αφορούν τις δημοκρατικές πρακτικές στα σχολεία.

1. Συμμετοχή των μαθητών, των γονέων και της κοινότητας
2. Εκπαιδευτικοί και διευθυντές (πρακτική και συνεργασία)
3. Λήψη αποφάσεων, επικοινωνία και εξουσία
4. Σχολικό κλίμα, διαφάνεια και πρωτοβουλία

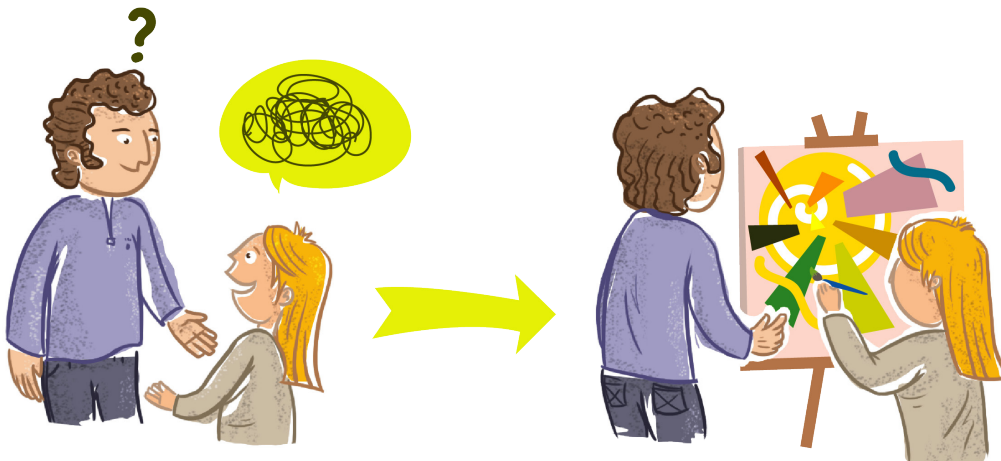
Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τα ερωτηματολόγια αυτά με διάφορους τρόπους για να αποκτήσετε μία σαφή εικόνα σχετικά με μία πιθανή αφετηρία για δράση στο σχολείο σας.

Τρόποι χρήσης των παρακάτω υλικών

- α) Συμπληρώστε εσείς, ως διευθυντής, όλα τα ερωτηματολόγια και ανακαλύψτε ποια πεδία δράσης στο σχολείο σας λειτουργούν σωστά και ποια απαιτούν πρόσθετη υποστήριξη και βελτίωση.
- β) Αφήστε το εκπαιδευτικό προσωπικό να συμπληρώσει τα ερωτηματολόγια και αναλύστε τα μαζί. Στη συνέχεια, ξεκινήστε μία συζήτηση με βάση τα αποτελέσματα. Προσπαθήστε να καταλάβετε καλύτερα τι σας εκπλήσσει και βάλτε σε σειρά προτεραιότητας τα πεδία δράσης για τη δημοκρατική πρακτική στο σχολείο σας.
- γ) **Σημείωση:** Στην ενότητα «λίστες ελέγχου, σχέδια δράσης και μέθοδοι» υπάρχει μία περιγραφή ενός δωρεάν διαδικτυακού εργαλείου έρευνας (Google driven). Μπορείτε να αντιγράψετε τις ερωτήσεις σε αυτό το εργαλείο και να ξεκινήσετε μία διαδικτυακή (online) έρευνα με τους εκπαιδευτικούς. Το πρόγραμμα παρουσιάζει αμέσως τα αποτελέσματα, τα οποία μπορείτε στη συνέχεια να συζητήσετε με τους εκπαιδευτικούς.
- δ) Χρησιμοποιήστε τα ερωτηματολόγια ή ορισμένες ερωτήσεις τους ως βάση για παρατηρήσεις. Ενημερωθείτε λεπτομερώς για τις τρέχουσες πρακτικές στο σχολείο σας και στις τάξεις. Μπορείτε να παρατηρείτε συστηματικά για ένα χρονικό διάστημα για να συλλέξετε περισσότερες πληροφορίες. Αν χρειαστεί, διασταυρώστε τις με τους εκπαιδευτικούς.
- ε) Μπορείτε να επιλέξετε συγκεκριμένα πεδία δράσης ή ερωτήσεις από τα ερωτηματολόγια και να τα χρησιμοποιήσετε ως αφορμή για συζητήσεις με τους εκπαιδευτικούς και για να τους ενημερώσετε σχετικά με ένα συγκεκριμένο θέμα.

Σημείωση 1: Αντί να επιλέξετε μόνο μία παραλλαγή, μπορείτε να συνδυάσετε διάφορες. Για παράδειγμα, μπορείτε να συμπληρώσετε εσείς τα ερωτηματολόγια, στη συνέχεια να διεξάγετε μία έρευνα με τους εκπαιδευτικούς, ακολουθούμενη από μία συζήτηση των αποτελεσμάτων. Τέλος, να παρατηρήσετε και να συλλέξετε πληροφορίες σχετικά με συγκεκριμένα στοιχεία ή χαρακτηριστικά του σχολείου σας.

Σημείωση 2: Για βοήθεια σχετικά με την εργασία στα πεδία δράσης που έχετε προσδιορίσει για το σχολείο σας, συμβουλευτείτε το κεφάλαιο «δράση».

Συμμετοχή

Αναστοχασμός σχετικά με τις ευκαιρίες συμμετοχής

	ναι	μερικώς	όχι	σχόλια
ΜΑΘΗΤΕΣ: Στο σχολείο μας...				
...οι μαθητές συμμετέχουν στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων του σχολείου, π.χ. κανόνες, πρόγραμμα, εκδηλώσεις, οργάνωση, μεταρρυθμίσεις, κλπ.				
...υπάρχουν θεσμοθετημένα αντιπροσωπευτικά όργανα της μαθητικής κοινότητας, π.χ. γενική συνέλευση, 15μελές και 5μελές συμβούλιο, κ.ά.				
ΜΑΘΗΤΕΣ: Στα μαθήματα... (Σημείωση: Εάν είστε εκπαιδευτικός αναφερθείτε στη δική σας διδακτική εμπειρία!)				
...οι μαθητές μαθαίνουν αναλυτικά για τη δημοκρατία, π.χ. στην Εκπαίδευση για την Δημοκρατική Ιδιότητα του Πολίτη και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (EDC/HRE).				
...οι μαθητές ασκούν τη δημοκρατία.				
...οι μαθητές μπορούν να δίνουν ανατροφοδότηση.				
... οι μαθητές μπορούν να επιλέγουν πότε και ποια εργασία θα κάνουν.				
...οι μαθητές μπορούν να επιλέγουν πού εργάζονται (αίθουσες ή ένα μέρος στην τάξη).				
...οι μαθητές μπορούν να επιλέγουν με ποιον συνεργάζονται.				
...οι εκπαιδευτικοί αναθέτουν εργασίες στους μαθητές που επιλύονται με διαφορετικούς τρόπους.				
...οι εκπαιδευτικοί αναθέτουν εργασίες στους μαθητές που επιτρέπουν διαφορετικά αποτελέσματα, π.χ. λύσεις.				
...οι μαθητές συμμετέχουν στον καθορισμό των κανόνων.				
...οι μαθητές ενημερώνονται συνεχώς για τα δυνατά σημεία και τις αδυναμίες τους.				
...οι εκπαιδευτικοί δίνουν την ευκαιρία στους μαθητές να αξιολογήσουν τον εαυτό τους.				

...οι μαθητές είναι καλά ενημερωμένοι για τους λόγους που πήραν έναν συγκεκριμένο βαθμό.				
ΓΟΝΕΙΣ				
Οι γονείς ενημερώνονται τακτικά για την πρόοδο των παιδιών τους.				
Οι γονείς ενημερώνονται τακτικά για τα σχολικά μας προγράμματα.				
Οι γονείς καλούνται να προσφέρουν εθελοντικά και να βοηθήσουν.				
Παρουσιάζεται στους γονείς τι μπορούν να κάνουν στο σπίτι για να βοηθήσουν στην πρόοδο των μαθητών στο σχολείο.				
Το σχολείο μας συμπεριλαμβάνει τους γονείς στη λήψη αποφάσεων του σχολείου, π.χ. σχετικά με τους κανόνες, τα προγράμματα, τις εκδηλώσεις, τις μεταρρυθμίσεις, κλπ.				
Στο σχολείο μας υπάρχουν θεσμοθετημένα αντιπροσωπευτικά όργανα των γονέων, π.χ. σύλλογος γονέων και κηδεμόνων.				

Συμμετοχή

Αναστοχασμός σχετικά με τη συμμετοχή των εκπαιδευτικών και της κοινότητας

	ναι	μερικώς	όχι	σχόλια
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ και ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ				
Στο σχολείο μας υπάρχουν προκαθορισμένοι χρόνοι όπου συναντιούνται και συνεργάζονται τακτικά οι εκπαιδευτικοί, π.χ. ομάδες εργασίας εκπαιδευτικών.				
Ακολουθούμε κοινές αξίες και οράματα στο έργο μας στο σχολείο.				
Υπάρχει υψηλό επίπεδο εμπιστοσύνης μεταξύ των μελών του προσωπικού.				
Σημείωση: Αν είστε εκπαιδευτικός, αναφερθείτε στη δική σας πρακτική ή εμπειρία!				
Οι εκπαιδευτικοί χρησιμοποιούν το διδακτικό υλικό του Συμβουλίου της Ευρώπης για την EDC/HRE που παρέχεται σε αυτήν την ιστοσελίδα.				
Οι εκπαιδευτικοί έχουν πολλή ελευθερία να αποφασίζουν μόνοι τους τι να κάνουν.				
Οι εκπαιδευτικοί μοιράζονται μεταξύ τους τις γνώσεις, τις εμπειρίες και τις καλές πρακτικές τους.				
Οι εκπαιδευτικοί καταβάλλουν σημαντικές προσπάθειες για να διδάξουν επαρκώς (πολιτισμικά, γνωστικά, κινητικά, κλπ.) τους μη προνομιούχους μαθητές.				
Οι εκπαιδευτικοί είναι πρόθυμοι να προσαρμόσουν τη διδασκαλία τους στις ανάγκες των μαθητών τους.				
Οι εκπαιδευτικοί βρίσκονται σε συνεχή διάλογο μεταξύ τους.				
Οι εκπαιδευτικοί ανταλλάσσουν μεταξύ τους πληροφορίες, ιδέες, εμπειρίες, γνώσεις, διδακτικά υλικά ή καλές πρακτικές.				
Οι εκπαιδευτικοί παρακολουθούν τα μαθήματα των συναδέλφων τους και δίνουν ανατροφοδότηση ο ένας στον άλλο.				
Οι εκπαιδευτικοί συνεργάζονται με τους συναδέλφους τους για να προετοιμάσουν μαθήματα ή να δοκιμάσουν νέες ιδέες.				

Οι εκπαιδευτικοί αποφασίζουν από κοινού για το περιεχόμενο της διδασκαλίας, τις εξετάσεις και τα κριτήρια αξιολόγησης.				
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ				
Το σχολείο μας συνεργάζεται με την ευρύτερη κοινότητα για να προσφέρει επιπλέον υπηρεσίες.				
Το σχολείο μας συνεργάζεται με την ευρύτερη κοινότητα για να προσαρμόσει τα προγράμματά του συγκεκριμένα στις ανάγκες της κοινότητας.				

Συμμετοχή

Αναστοχασμός σχετικά με το σχολικό κλίμα, τη διαφάνεια και την πρωτοβουλία

	ναι	μερικώς	όχι	σχόλια
ΣΧΟΛΙΚΟ ΚΛΙΜΑ				
Στο σχολείο μας οι μαθητές αισθάνονται άνετα.				
Στο σχολείο μας οι μαθητές αισθάνονται ασφαλείς.				
Στο σχολείο μας οι μαθητές αισθάνονται ότι τους σέβονται.				
Στο σχολείο μας οι εκπαιδευτικοί αισθάνονται άνετα.				
Στο σχολείο μας οι εκπαιδευτικοί αισθάνονται ασφαλείς.				
Στο σχολείο μας οι εκπαιδευτικοί αισθάνονται ότι τους σέβονται.				
Στο σχολείο μας υπάρχει μία ατμόσφαιρα εκτίμησης.				
Στο σχολείο μας υπάρχουν θεσμοθετημένες στρατηγικές για ειρηνική επίλυση των συγκρούσεων.				
ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ				
Ο διευθυντής μοιράζεται ανοιχτά πληροφορίες με το προσωπικό και τους παρέχει πρόσβαση σε αυτές.				
Ο διευθυντής κοινοποιεί με σαφήνεια τους νόμους, τους κανονισμούς, τις προσδοκίες και τις δυνατότητες για τους εκπαιδευτικούς.				
Ο διευθυντής μοιράζεται ανοιχτά την άποψή του με τους εκπαιδευτικούς.				
Ο διευθυντής δίνει τακτικά πληροφορίες σχετικά με περιστάσεις, γεγονότα, διαδικασίες ή αποφάσεις που αφορούν το σχολείο.				
ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ				
Στο σχολείο μου, οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές ενθαρρύνονται να ακολουθούν και να εφαρμόζουν τις ιδέες τους.				
Στο σχολείο μου, ενθαρρύνεται η δημιουργική σκέψη και η καινοτομία.				

Συμμετοχή

Αναστοχασμός σχετικά με τη λήψη αποφάσεων, την επικοινωνία και την εξουσία

Σημείωση: Για πληροφορίες σχετικά με τη χρήση του συγκεκριμένου ερωτηματολογίου, βλέπε "preparation: important fields of action"

	ναι	έτσι κι έτσι	όχι	σχόλια
Κατά τη λήψη αποφάσεων στο σχολείο μου...				
...ο διευθυντής εμπλέκει όλα τα άτομα που επηρεάζονται από την απόφαση (τους εκπαιδευτικούς, τους γονείς, τους μαθητές)				
...τα μη προνομιούχα και περιθωριοποιημένα άτομα ενθαρρύνονται και υποστηρίζονται για να συμμετάσχουν.				
...το προσωπικό ακούει ενεργά και προσπαθεί να καταλάβει ο ένας τον άλλο.				
...το προσωπικό προσπαθεί να πείσει ο ένας τον άλλον μέσω λογικών και κατανοητών επιχειρημάτων.				
...το προσωπικό ρωτάει ανοιχτά και απαντά σε ερωτήσεις.				
...το προσωπικό μιλάει και εκφράζει ειλικρινά προσωπικές στάσεις, υποθέσεις και συναισθήματα.				
...λαμβάνονται υπόψη οι διαφορετικές απόψεις των εμπλεκόμενων μερών.				
...προσπαθούμε να επιτύχουμε κοινή συμφωνία και συναίνεση.				
Όταν ο διευθυντής αναθέτει καθήκοντα, λαμβάνει υπόψη τις προτιμήσεις και τις δεξιότητες των ατόμων.				
Στο σχολείο μου...				
...η ανατροφοδότηση είναι μία κοινή πρακτική.				
...υπάρχουν γραπτοί κανονισμοί που διασφαλίζουν τις αρχές των δημοκρατικών δομών και διαδικασιών.				
... διατίθεται χρόνος για διαβούλευση και λήψη κοινών αποφάσεων.				
...ο διευθυντής βρίσκεται σε συνεχή διάλογο με το προσωπικό.				

...όλοι οι άνθρωποι ή ομάδες ανθρώπων που επηρεάζονται από μία απόφαση, συμμετέχουν στη διαδικασία λήψης της.				
...οι άνθρωποι έχουν συχνά την ευκαιρία να ψηφίσουν (να σηκώσουν χέρια, να διαλέξουν από διάφορες επιλογές κλπ.)				
...υπάρχουν εκλεγμένοι αντιπρόσωποι που ενεργούν προς όφελος των ανθρώπων ή των ομάδων.				
...ο διευθυντής κοινοποιεί με σαφήνεια το πεδίο εφαρμογής και τα όρια των ισχύοντων νόμων και κανονισμών που θεσπίζονται από τις δημόσιες αρχές.				
ΕΞΟΥΣΙΑ				
Ο διευθυντής υποστηρίζει τις δημοκρατικές αποφάσεις, ακόμη και αν δεν εκφράζουν τις προσωπικές του/της προτιμήσεις.				
Ο διευθυντής δέχεται την εποικοδομητική κριτική				
Ο διευθυντής μοιράζεται την ευθύνη με άλλους.				
Στο σχολείο μου, όλοι αισθανόμαστε εξίσου υπεύθυνοι τόσο για την επιτυχία όσο και για τα λάθη.				

Συμμετοχή

Μία διαδικασία 5 βημάτων για συμμετοχική δράση

Η παρακάτω διαδικασία των 5 βημάτων απεικονίζει μία ιδανική διαδικασία για συμμετοχική, δημοκρατική δράση που μπορείτε να εφαρμόσετε στο σχολείο σας (βασισμένη στο Fung 2004). Σε αυτή τη διαδικασία μπορείτε να εμπλέξετε όχι μόνο τους εκπαιδευτικούς αλλά και τους μαθητές, τους γονείς και όποιον άλλο επηρεάζει το θέμα για το οποίο χρειάζεται να λάβετε κάποια απόφαση.

- 1. Δημιουργία ατζέντας (Αναγνώριση του ζητήματος):** Το θέμα με το οποίο θα ασχοληθούμε μπορεί
α) να αφορά τις συνέπειες των νόμων και των κανονισμών που θεσπίζονται από τις σχολικές αρχές,
β) να αφορά τρέχοντα ερωτήματα, ανησυχίες ή προβλήματα στο σχολείο,
γ) ή να καθοριστεί ανοιχτά από όλους.
- 2. Συζήτηση και πρόταση:** θέμα, αιτιολόγηση και συζήτηση εναλλακτικών λύσεων, προτάσεων και στρατηγικών για την αντιμετώπιση του θέματος: Η φάση αυτή καταλήγει σε ένα σχέδιο δράσης που πρέπει να περιλαμβάνει:
α) συγκεκριμένες εργασίες που πρέπει να γίνουν,
β) ανάθεση καθηκόντων,
γ) προσδοκίες για το τι θα επιτύχουν οι εργασίες σχετικά με το θέμα υπό συζήτηση και
δ) τις μεθόδους αξιολόγησης για να αποτιμηθεί η ολοκλήρωση των εργασιών και αν έχουν επιτευχθεί τα επιθυμητά αποτελέσματα.
- 3. Δράση:** Οι εμπλεκόμενοι προσπαθούν να ακολουθήσουν το σχέδιο δράσης και να εκτελέσουν τις εργασίες που τους έχουν ανατεθεί.
- 4. Αξιολόγηση:** Μετά την ολοκλήρωση της δράσης, οι συμμετέχοντες συζητούν για το πώς εξελίχθηκαν τα πράγματα. Ούτε το αποτέλεσμα του βήματος 1 ούτε τα αποτελέσματα των βημάτων 2 και 3 μπορούν να εξασφαλίσουν τον καλύτερο τρόπο αντιμετώπισης των κανονισμών, την επίλυση ενός προβλήματος, την αποτελεσματική διαχείριση ενός θέματος ή την ιδανική απάντηση σε ένα ερώτημα. Τα καθήκοντα που δημιουργούνται συνήθως στο βήμα 2 εκφράζουν τις προσδοκίες και οι δράσεις που πραγματοποιούνται στο βήμα 3 είναι πειραματικές. Η αξιολόγηση παρέχει πληροφορίες σχετικά με τα αποτελέσματα αυτών των πειραματισμών.
- 5. Επανεκκίνηση:** Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της αξιολόγησης, η διαδικασία μπορεί να τερματιστεί ή να ξεκινήσει ξανά από την αρχή. Εάν είναι απαραίτητο, επανεξετάστε όλους τους προβληματισμούς και τις στρατηγικές για να αυξήσετε την πιθανότητα καλύτερων αποτελεσμάτων.

Συμμετοχή

Συμβούλιο Τάξης

Τα Συμβούλια Τάξης συνήθως γίνονται μία φορά την εβδομάδα για κάθε μάθημα, σε κάθε τάξη ενός σχολείου.

Το συμβούλιο τάξης είναι μία θεσμοθετημένη δομή που επιτρέπει στους μαθητές να εκφράζουν τις ανησυχίες τους και να τις συζητάνε με τους εκπαιδευτικούς και τους συμμαθητές τους. Συνήθως, υπάρχει ένα γραπτό καταστατικό του συμβουλίου για να καθορίζει τα κύρια χαρακτηριστικά και τους βασικούς όρους. Μπορείτε να δημιουργήσετε ένα τέτοιο καταστατικό μαζί με το εκπαιδευτικό προσωπικό και να χρησιμοποιήσετε το σχέδιο δράσης αυτού του κεφαλαίου για να διευκολύνετε την εφαρμογή του συμβουλίου τάξης βήμα προς βήμα. Ως δημοκρατικά σκεπτόμενος διευθυντής, σας ενδιαφέρει να έχετε αυτά τα συμβούλια σε κάθε τάξη. Βεβαιωθείτε ότι οι εκπαιδευτικοί είναι καλά προετοιμασμένοι γι' αυτά. Οργανώστε μία επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στο σχολείο σας με μία ομάδα αφοσιωμένων εκπαιδευτικών που θα στηρίζουν την προσπάθειά σας. Οι ακόλουθες πληροφορίες πρέπει να κοινοποιούνται από όλους:

Κύρια στοιχεία των συμβουλίων τάξης:

- Εύρεση και συλλογή των θεμάτων προς συζήτηση (συγκρούσεις, υποδομές, σχολικές εκδρομές, κανόνες, διδασκαλία, κλπ): οι μαθητές μπορούν να καταγράψουν τις ανησυχίες τους σε ένα φάκελο του συμβουλίου τάξης ή σε ένα κουτί που είναι μόνιμα προσβάσιμο.
- Υιοθέτηση ρόλων και αρμοδιοτήτων, π.χ. πρόεδρος, αντιπρόεδρος, συντονιστής, γραμματέας, διαχειριστής χρόνου. Γίνεται εξάσκηση σε όλους τους ρόλους στην αρχή με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού/μέντορα.
- **Στόχος:** Ο μέντορας/εκπαιδευτικός αποσύρεται σταδιακά και οι μαθητές συνεχίζουν μόνοι τους.

Μία συνεδρίαση του συμβουλίου τάξης: οδηγός βήμα προς βήμα:

Προετοιμασία των συνεδριάσεων του συμβουλίου τάξης:

- Πριν από τις συνεδριάσεις: καταγράφονται τα θέματα/ζητήματα που θα συζητηθούν (συλλογή θεμάτων).
- Είναι έτοιμα τα πρακτικά της τελευταίας συνεδρίασης και ένα υπόδειγμα πρακτικών για την επόμενη.
- Οι καρτέκλες είναι τοποθετημένες σε κύκλο και δίνεται το υλικό.
- Εκλέγεται ο πρόεδρος της ημέρας (ίσως και για ολόκληρο το εξάμηνο).

Εισαγωγή:

Ένα συμβούλιο τάξης μπορεί να ξεκινήσει με καλωσόρισμα από τον πρόεδρο, έκφραση κοινής αποδοχής ή επιθυμιών.

Έλεγχος των αποφάσεων της τελευταίας συνεδρίασης:

Το συμβούλιο ελέγχει και συλλέγει τις αποφάσεις και μπορεί να συμπεριλάβει κάποια ζητήματα στη λίστα των θεμάτων.

Αποσαφήνιση των πρακτικών της συνεδρίασης:

Το συμβούλιο ελέγχει την τρέχουσα λίστα των θεμάτων.

- Τα θέματα εξακολουθούν να είναι επείγοντα; Πρέπει ακόμα να συζητηθούν;
- Υπάρχουν νέα θέματα/επείγοντα ζητήματα;
- Υπάρχει κάτι άλλο για το οποίο πρέπει να ενημερωθείτε, να συζητήσετε ή να αποφασίσετε;

Συζήτηση ανησυχιών/επίλυση συγκρούσεων:

Οι μαθητές εκφράζουν τις ανησυχίες τους, αναζητούν λύσεις και εξετάζουν προτάσεις. Ο μαθητής που θέτει ένα θέμα ξεκινά εξηγώντας την ανησυχία του. Οι υπόλοιποι μαθητές ενημερώνονται και κάνουν συμπληρωματικές ερωτήσεις για να κατανοήσουν πλήρως το θέμα, εκφράζουν επιχειρήματα και συλλέγουν προτάσεις (σε μικρές ομάδες ή στην ολομέλεια).

Λήψη αποφάσεων:

Μετά από αντιπαράθεση επιχειρημάτων (debate) και συζήτησης ενός θέματος, πρέπει να υπάρξει κοινή απόφαση (μέσω ψηφοφορίας ή εύρεσης συναίνεσης) και μια διαδικασία καθοδήγησης της διεργασίας.

Καταγραφή των αποφάσεων:

Οι αποφάσεις καταγράφονται και αποθηκεύονται ως έγγραφα σ'ένα φάκελο του συμβουλίου τάξης. Μετά από λίγο χρονικό διάστημα, το συμβούλιο τάξης πρέπει να ελέγξει εάν οι αποφάσεις έχουν πραγματοποιηθεί (γιατί, γιατί όχι).

Αναστοχασμός και ανατροφοδότηση σχετικά με τη συνεδρίαση:

Οι μαθητές αναστοχάζονται πάνω στις εμπειρίες τους στο συμβούλιο τάξης, αναρωτιούνται τι λειτούργησε καλά/τι όχι και τι θα μπορούσαν να αλλάξουν ατομικά και όλοι μαζί.

Λήξη της συνεδρίασης:

Ο πρόεδρος παρουσιάζει εκ νέου τις αποφάσεις, αποσαφηνίζει οργανωτικά θέματα κλπ.

Αναστοχασμός για τις συνεδριάσεις του συμβουλίου τάξης:

Ο μέντορας με τους μαθητές αναστοχάζονται σχετικά με το συμβούλιο τάξης και την εκτέλεση των καθηκόντων (συντονιστής, γραμματέας, κλπ.) και αφενός διαπιστώνει αν εξακολουθούν να χρειάζονται υποστήριξη όσον αφορά την προεδρία ή την ηγεσία του συμβουλίου, αφετέρου συζητάει άλλες ανησυχίες και προτάσεις.

Συμμετοχή

Μέθοδοι - συλλογή, ομαδοποίηση, ιεράρχηση, ψηφοφορία, επιδίωξη συναίνεσης

Συλλογή και ομαδοποίηση

Σε μία δημοκρατική διαδικασία λήψης αποφάσεων, μπορεί να προκύψουν πολλές απόψεις, προτάσεις και ιδέες. Έτσι, ο συντονιστής πρέπει να επεξεργαστεί αυτά τα θέματα και να τα ομαδοποιήσει. Αυτό μπορεί να το επιτύχει κρατώντας ταυτόχρονα σημειώσεις στον πίνακα ή σε πίνακα σεμιναρίου (flipchart) όταν οι συμμετέχοντες θέτουν ένα θέμα στη συνεδρίαση της ολομέλειας. Σε ομάδες, οι συμμετέχοντες γράφουν τα θέματά τους σε ένα χαρτί και τα παρουσιάζουν. Αφού έχουν τεθεί και συζητηθεί όλα τα θέματα, είναι απαραίτητο να ομαδοποιηθούν όλες οι αλληλοεπικαλυπτόμενες απόψεις και να γίνει σαφής διάκριση μεταξύ τους.

Ψηφοφορία και ιεράρχηση

Η ψηφοφορία είναι η τυπική διαδικασία λήψης δημοκρατικών αποφάσεων, με την οποία συνήθως η πλειοψηφία καθορίζει το αποτέλεσμα. Υπάρχουν διάφορες διαδικασίες ψηφοφορίας κατά πλειοψηφία.

Είμαστε πιο εξοικειωμένοι με την ψηφοφορία σηκώνοντας το χέρι ή σημειώνοντας μία από τις διάφορες επιλογές σε ένα ψηφοδέλτιο. Μετά την συλλογή και την ομαδοποίηση διαφόρων απόψεων, ιδεών ή προτάσεων του κοινού, ένας χρήσιμος τρόπος ψηφοφορίας είναι να δώσετε μία σειρά από πολύχρωμα αυτοκόλλητα σε κάθε άτομο. Στη συνέχεια, οι συμμετέχοντες τοποθετούν τα αυτοκόλλητα σε ένα έντυπο δίπλα στις επιλογές που προτιμούν. Μπορούν να χρησιμοποιήσουν όλα τα αυτοκόλλητα για μία επιλογή ή να τα μοιράσουν σε πολλές επιλογές. Μπορείτε επίσης να θέσετε ένα όριο τριών αυτοκόλλητων για κάθε επιλογή, αν θεωρείτε ότι έχει νόημα. Είναι σημαντικό να αναγνωρίσουμε ότι οι συμμετέχοντες μπορεί να αλληλοεπηρεάζονται όταν μπορούν να δουν την ψήφο των άλλων, π.χ. όταν σηκώνουν τα χέρια ή όταν τοποθετούν ανοιχτά τα αυτοκόλλητά τους σε ορισμένες επιλογές. Για να αποφύγετε την αμοιβαία χειραγώγηση, μπορείτε να ζητήσετε από τους συμμετέχοντες να κλείσουν τα μάτια τους πριν σηκώσουν τα χέρια ή να βάλουν μικρές πέτρες που τους έχετε δώσει σε κουτιά που αντιπροσωπεύουν τις δεδομένες επιλογές. Οι τελευταίες διαδικασίες έχουν αποδειχθεί ιδιαίτερα χρήσιμες όταν δουλεύετε με μικρά παιδιά, που τείνουν να βλέπουν τι κάνουν οι άλλοι πριν σκεφτούν μόνοι τους.

Επιδίωξη συναίνεσης

Οι ψηφοφορίες κατά πλειοψηφία δημιουργούν πάντα νικητές και ηττημένους. Όταν ψηφίζετε για συγκεκριμένα θέματα, είναι σημαντικό να έχετε κατά νου ότι οι πιθανοί ηττημένοι πρέπει να συμμετέχουν στην εφαρμογή της απόφασης, γι' αυτό πρέπει να προσπαθήσετε να συμπεριλάβετε, αν είναι δυνατόν, τα ενδιαφέροντα ή συμφέροντά τους, π.χ. μέσω συμβιβασμού. Ένας τρόπος επιδίωξης συναίνεσης είναι να δώσετε τέσσερις επιλογές που οι συμμετέχοντες μπορούν να ψηφίσουν. Έχει αποδειχθεί ότι δημιουργούνται κίνητρα στους μαθητές όταν οι γωνίες της αίθουσας αντιπροσωπεύουν διαφορετικές επιλογές (μπορείτε να βάλετε μικρές αφίσες στις γωνίες) και οι συμμετέχοντες μετακινούνται στις γωνίες της επιλογής τους.

Επιλογές:

1. Συμφωνώ απόλυτα
2. Έχω κάποιες αμφιβολίες γι' αυτό, αλλά συμμετέχω ενεργά στην εφαρμογή του.
3. Δεν μπορώ να συμφωνήσω με αυτό στην τωρινή του μορφή. Πρέπει να αλλάξουμε κάτι (π.χ. στη διατύπωση).
4. Διαφωνώ απόλυτα (βέτο)

Αν ένα άτομο ψηφίσει την επιλογή 3, η ομάδα πρέπει να τροποποιήσει και να βελτιώσει την τρέχουσα πρόταση. Αν ένα άτομο ψηφίσει την επιλογή 4, η πρόταση πρέπει να απορριφθεί. Το πλεονέκτημα αυτής της διαδικασίας είναι ότι δεν μπορεί κανένας να αποσυρθεί από τη λήψη αποφάσεων ή να αγνοηθεί. Όλοι πρέπει να κάνουν μία δήλωση και να πάρουν θέση. Όταν εφαρμόζετε αυτή τη μέθοδο με μικρά παιδιά, θα πρέπει να δώσετε στην αρχή μόνο δύο επιλογές «συμφωνώ και διαφωνώ (βέτο)». Αν ένα παιδί διαφωνεί, πρέπει να αναζητήσουν μία νέα λύση.

Συμμετοχή

Μέθοδοι – Επίλυση συγκρούσεων, καφέ του κόσμου (world café), φόρουμ διαβούλευσης

Επίλυση συγκρούσεων:

Οι συγκρούσεις μεταξύ ατόμων ή ομάδων πρέπει να αντιμετωπίζονται με συστηματικό τρόπο. Προσφέρουν σημαντικές ευκαιρίες μάθησης για την δημοκρατική ιδιότητα του πολίτη, καθώς οι μαθητές μαθαίνουν ότι οι συγκρούσεις ανήκουν στην κοινωνική ζωή αλλά μπορούν να επιλυθούν λαμβάνοντας υπόψη τα συμφέροντα και των δύο πλευρών.

Μία συνηθισμένη διαδικασία επίλυσης συγκρούσεων (εφαρμόζεται συνήθως με μαθητές) είναι:

1. Ολόκληρη η ομάδα παίρνει την έγκριση των αντιμαχόμενων πλευρών για την επίλυση της σύγκρουσής τους.
2. Περιγράφεται η σύγκρουση από κάθε άτομο που εμπλέκεται σε αυτή
3. Αναλύεται η σύγκρουση και αποσαφηνίζονται τα συμφέροντα και οι ανάγκες.
4. Η ομάδα προσπαθεί να αλλάξει οπτικές και δείχνει κατανόηση σε όλα τα μέρη της σύγκρουσης.
5. Η ομάδα αναζητά λύσεις (π.χ. μέσω ιδεοθύελλας- brainstorming)
6. Οι εμπλεκόμενοι στη σύγκρουση εξετάζουν τις λύσεις (χρήσιμες, ρεαλιστικές) και επιλέγουν μερικές.
7. Οι εμπλεκόμενοι στη σύγκρουση καταλήγουν σε συμφωνία.
8. Οι εμπλεκόμενοι στη σύγκρουση (μαζί με τη βοήθεια της ομάδας) σχεδιάζουν τον τρόπο εφαρμογής της συμφωνίας (ποιος, τι, πότε, πώς)

Καφέ του Κόσμου:

Το καφέ του κόσμου είναι μία μέθοδος για τη διοργάνωση μεγάλου ομαδικού διαλόγου και μπορεί να είναι χρήσιμη για μία ποικιλία αναγκών. Η συγκεκριμένη μέθοδος είναι κατάλληλη για την επίλυση δύσκολων προβλημάτων ή για την απάντηση σύνθετων ερωτήσεων μαζί με πολλούς ανθρώπους. Προάγει τη χρήση της συλλογικής νοημοσύνης και υποστηρίζει την έκφραση διαφορετικών απόψεων, ιδεών ή λύσεων. Η ιστοσελίδα (www.theworldcafe.com) σας παρέχει όλες τις απαραίτητες πληροφορίες σχετικά με τη συγκεκριμένη μέθοδο.

Φόρουμ διαβούλευσης:

Η συγκεκριμένη μέθοδος έχει αποδειχθεί κατάλληλη για μαθητές αλλά μπορεί επίσης να εφαρμοστεί με ενήλικες. Επιδιώκει να αναπτύξει βαθιά κατανόηση ενός θέματος και να παρουσιάσει μία πιθανή αλλαγή στις στάσεις μετά τη διαβούλευση: Αρχικά, μοιράζετε στους συμμετέχοντες ένα σύντομο ερωτηματολόγιο (συνήθως με ερωτήσεις κλειστού τύπου) ρωτώντας για τις στάσεις τους απέναντι στο εν λόγω θέμα, π.χ. την ένταξη των προσφύγων. Στο δεύτερο βήμα, οι συμμετέχοντες αποκτούν έγκυρες πληροφορίες σχετικά με το θέμα. Στη συνεδρίαση της ολομέλειας (τρίτο στάδιο), μπορούν να κληθούν διάφοροι ειδικοί και ομάδες συμφερόντων από τη σχολική κοινότητα για να παρουσιάσουν στους συμμετέχοντες τα επιχειρήματα και τις στάσεις τους. Τέταρτο στάδιο: οι συμμετέχοντες χωρίζονται σε διάφορες ομάδες και παρουσιάζουν ερωτήσεις προς πολιτικούς από διαφορετικά κόμματα. Πέμπτο βήμα: σε μία δεύτερη συνεδρίαση της ολομέλειας, οι πολιτικοί μπορούν να ανταποκριθούν στις ερωτήσεις εντός καθορισμένης προθεσμίας. Στο τέλος, κάθε συμμετέχων συμπληρώνει το ερωτηματολόγιο πάλι από την αρχή. Τα ερωτηματολόγια είναι ανώνυμα αλλά έχουν έναν κωδικό. Με αυτόν τον τρόπο, μπορούμε να δούμε τις αλλαγές στις στάσεις των ατόμων.

Σημείωση: Εάν δεν καταφέρετε να οργανώσετε κάθε βήμα, π.χ. να καλέσετε όλους τους εμπειρογνώμονες ή τους πολιτικούς, μπορείτε επίσης να παραλείψετε ή να αλλάξετε ένα βήμα, για παράδειγμα αντικαθιστώντας τους ειδικούς με συμμετέχοντες, οι οποίοι πρέπει να είναι πλήρως ενημερωμένοι σχετικά με το θέμα ή να υιοθετούν τη θέση μίας συγκεκριμένης ομάδας συμφερόντων.

Πηγή : www.theworldcafe.com

Συμμετοχή**Μέθοδοι – έρευνα για δημοσκόπηση, ανατροφοδότηση, αξιολόγηση**

Θέλετε να πάρετε ανατροφοδότηση για ένα συγκεκριμένο θέμα ή να διεγάγετε μία αξιολόγηση; Θέλετε να συλλέξετε απόψεις ή πιο λεπτομερείς πληροφορίες από τους ανθρώπους; Θέλετε να επιτρέψετε τη συμμετοχή μεγαλύτερων ομάδων ανθρώπων και να προσδιορίσετε τις προτεραιότητες;

Γιατί να μην σχεδιάσετε ένα ερωτηματολόγιο και να διεξάγετε μία έρευνα; Ξεκαθαρίστε τι πληροφορίες θέλετε να αποκτήσετε. Μπορείτε να βρείτε πολλές προτάσεις και παραδείγματα σχετικά με το τι ερωτήσεις να συμπεριλάβετε σε ένα ερωτηματολόγιο ανατροφοδότησης, αξιολόγησης ή συλλογής απόψεων, κλπ στο διαδίκτυο για παράδειγμα στις επίσημες ιστοσελίδες εκπαίδευσης της χώρας σας, σε ιστοσελίδες εκπαιδευτικών, κλπ. Μπορείτε επίσης να φτιάξετε τις δικές σας ατομικές ερωτήσεις. Οι ερωτηθέντες γενικώς δέχονται πιο ευνοϊκά τα ερωτηματολόγια που έχουν σχεδιαστεί μαζί με κάποιους δικούς τους αντιπροσώπους.

Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε διάφορους τύπους ερωτήσεων, όπως

1. ανοιχτές ερωτήσεις: οι συμμετέχοντες μπορούν να απαντήσουν με δικά τους λόγια ή
2. ερωτήσεις κλειστού τύπου: οι συμμετέχοντες επιλέγουν από τις δοσμένες απαντήσεις

Προσπαθήστε να διατηρήσετε το ερωτηματολόγιο όσο το δυνατόν πιο σύντομο (το πολύ 4 σελίδες) και να διατυπώσετε τις ερωτήσεις με σαφήνεια και ακρίβεια. Να έχετε μία σαφή ιδέα σε τι θα χρησιμοποιήσετε τα αποτελέσματα της έρευνας.

Μία διαδικτυακή (online) έρευνα σας επιτρέπει να αναλύσετε τα αποτελέσματα με τον πιο αποτελεσματικό τρόπο. Λαμβάνετε αυτόματα τα αποτελέσματα αμέσως μόλις συμπληρώσουν τα ερωτηματολόγια. Οι φόρμες Google (google drive) είναι ένα δωρεάν διαδικτυακό εργαλείο που μπορείτε να χρησιμοποιήσετε (www.drive.google.com). Το μόνο που χρειάζεται είναι να δημιουργήσετε έναν δωρεάν λογαριασμό google αν δεν έχετε ήδη έναν (<https://accounts.google.com>). Μπορείτε να βρείτε διάφορα βίντεο οδηγιών στο διαδίκτυο (π.χ. στην αναζήτηση στο youtube για: φόρμες google έρευνα) τα οποία σας παρέχουν όλες τις απαραίτητες πληροφορίες για τη χρήση του συγκεκριμένου εργαλείου. Παρακολουθήστε τα και δοκιμάστε το και μόνοι σας.

Παρακάτω είναι μερικές βασικές πληροφορίες σχετικά με τις φόρμες google που μπορεί να σας ενδιαφέρουν:

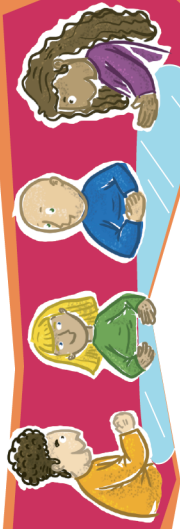
- Μπορείτε να επιλέξετε πώς να προσκαλέσετε πιθανούς συμμετέχοντες για να πάρουν μέρος στην έρευνα μέσω:
 - α) αποστολής e-mails
 - β) αντιγραφής και επικόλλησης ενός συνδέσμου και κοινοποίηση ή αποστολή στους συμμετέχοντες.
- Διασφαλίζεται η ανωνυμία ακόμα και αν οι συμμετέχοντες συνδεθούν με τον δικό τους λογαριασμό google. Ο διοργανωτής μίας έρευνας δεν βλέπει ποιος απάντησε και αυτό μπορεί να αποδειχθεί εύκολα με έναν προτζέκτορα.
- Μπορείτε να αναλύσετε τα δεδομένα με ένα γρήγορο κλικ σε ένα κουμπί στην οθόνη και να εκτυπώσετε τα αποτελέσματα (συμπεριλαμβανομένων των διαγραμμάτων).
- Έχετε πολλές επιλογές για ερωτήσεις (πολλαπλών επιλογών, κατάταξης, ανοιχτές ερωτήσεις, κλπ...).
- Μπορείτε να εξάγετε τα δεδομένα σε excel.

ΤΕΣΣΕΡΑ ΒΑΣΙΚΑ ΒΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ

ΑΠΟΦΑΣΙΖΟΥΜΕ
ΜΑΖΙ

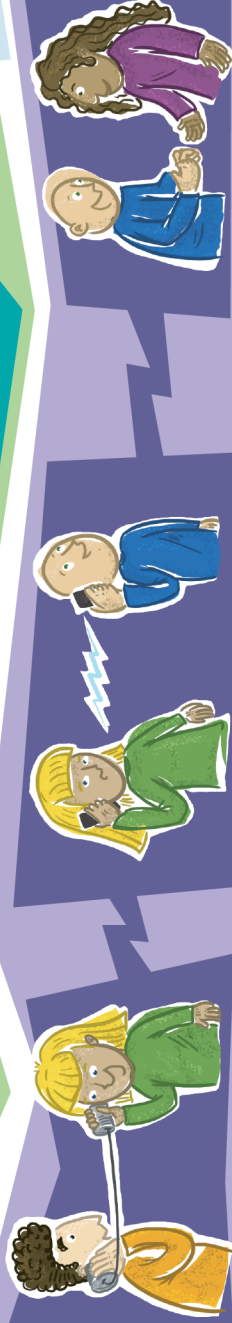
ΣΧΕΔΙΑΖΟΥΜΕ ΚΑΙ
ΥΛΟΠΟΙΟΥΜΕ
ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΜΑΖΙ

ΜΟΙΡΑΖΟΜΑΣΤΕ
ΚΑΙ ΣΥΖΗΤΑΜΕ
ΙΔΕΕΣ

ΕΝΗΜΕΡΩΝΟΥΜΕ
Ο ΕΝΑΣ ΤΟΝ
ΑΛΛΟ

ΑΝΤΙΔΡΑΣΤΙΚΗ

ΑΝΤΙΔΡΩ ΣΕ ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΠΟΥ ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ ΚΑΙ ΛΕΩ ΚΑΤΙ ΟΤΑΝ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΠΑΝΕ ΑΣΧΗΜΑ Η ΟΤΑΝ ΠΑΝΕ ΚΑΛΑ

ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗ

ΑΠΑΝΤΩ ΟΤΑΝ ΖΗΤΟΥΝ ΤΗΝ ΑΠΟΨΗ ΜΟΥ

ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗ

ΔΗΜΙΟΥΡΓΩ ΝΕΑ PROJECT, ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ Η ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ, ΒΑΣΙΖΟΜΕΝΟΣ ΣΕ ΚΑΠΟΙΑ ΕΛΛΕΙΨΗ ΠΟΥ ΕΝΤΟΠΙΖΩ

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ

ΣΥΜΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΗ

ΕΜΠΛΕΚΩ, ΛΕΙΤΟΥΡΓΩ ΩΣ ΚΑΤΑΛΥΤΗΣ, ΣΥΝΔΕΩ Η ΕΝΘΑΡΡΥΝΩ ΤΟΥΣ ΑΛΛΟΥΣ

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΠΟΙΟΥΜΑΙ ΣΕ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΚΑΙ ΕΠΗΡΕΑΣΩ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΤΑ PROJECT Η ΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗ

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΗ

ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΩ ΤΑ PROJECT ΚΑΙ ΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΟΥ ΗΔΗ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ

ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗ

ΒΟΗΘΩ ΚΑΝΟΝΤΑΣ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

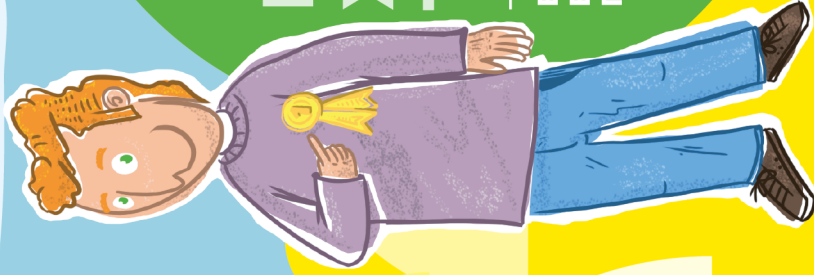
ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ

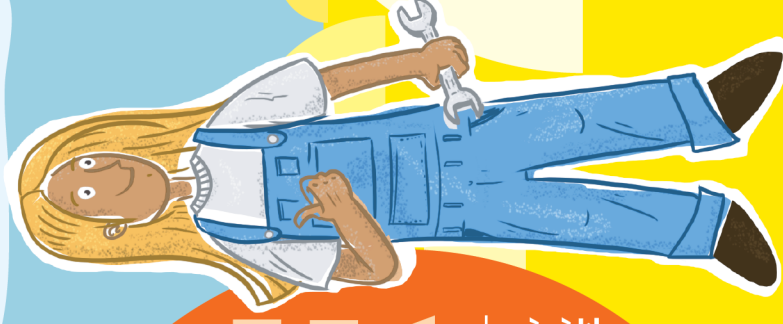
ΑΙΣΘΑΝΟΜΑΙ ΚΑΛΑ

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ, ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ,
ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ, ΠΑΡΑΠΟΝΑ,
ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

ΚΑΝΩ ΣΩΣΤΑ ΤΗ ΔΟΥΛΕΙΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ,
ΕΠΙΒΛΕΨΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ,
ΠΡΟΣΛΗΨΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

ΣΩΣΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΑΝΑΘΕΣΗ, ΕΠΙΡΡΟΗ,
ΑΝΩΤΕΡΑ ΣΤΕΛΕΧΗ,
ΔΗΛΩΣΗ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ

ΣΕ ΠΟΙΟ ΒΑΘΜΟ
ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΜΕ
ΣΤΑ PROJECT

ΕΧΟΥΜΕ ΕΝΑ ΣΧΕΔΙΟ

ΟΙ ΕΝΗΛΙΚΕΣ
ΑΠΟΦΑΣΙΖΟΥΝ ΚΑΙ
ΔΟΥΛΕΥΟΥΝ ΜΑΖΙ ΜΑΣ

ΑΠΟΦΑΣΙΖΟΥΜΕ ΚΑΙ ΤΟ
ΥΛΟΠΟΙΟΥΜΕ ΜΟΝΟΙ
ΜΑΣ

ΑΠΟΦΑΣΙΖΟΥΜΕ
ΜΑΖΙ ΤΟΥΣ

ΑΚΟΥΝ ΤΙΣ ΙΔΕΕΣ ΜΑΣ
ΚΑΙ ΜΑΣ
ΕΝΗΜΕΡΩΝΟΥΝ

ΜΑΣ ΕΝΗΜΕΡΩΝΟΥΝ
ΚΑΙ ΜΑΣ ΛΕΝΕ ΤΙ ΝΑ
ΚΑΝΟΥΜΕ

ΜΕΡΙΚΟΙ ΑΠΟ ΕΜΑΣ
ΕΠΙΛΕΓΟΝΤΑΙ ΝΑ
ΚΑΝΟΥΝ ΑΥΤΟ ΠΟΥ
ΕΚΕΙΝΟΙ ΑΠΟΦΑΣΙΖΟΥΝ

ΠΑΙΖΟΥΜΕ ΤΟ ΡΟΛΟ
ΜΙΑΣ ΧΑΡΟΥΜΕΝΗΣ
ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗΣ

ΜΑΣ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΝ
ΓΙΑ ΝΑ ΦΑΙΝΕΤΑΙ
ΚΑΛΥΤΕΡΟ

ΕΧΟΥΜΕ
ΕΝΑ ΣΧΕΔΙΟ

ΟΙ ΕΝΗΛΙΚΕΣ ΕΧΟΥΝ
ΕΝΑ ΣΧΕΔΙΟ

ΟΙ ΕΝΗΛΙΚΕΣ
ΔΙΟΡΓΑΝΩΝΟΥΝ
ΜΙΑ ΕΚΔΗΛΩΣΗ (ΓΙΑ ΕΜΑΣ)

ΟΙ ΕΝΗΛΙΚΕΣ
ΔΙΟΡΓΑΝΩΝΟΥΝ
ΜΙΑ ΕΚΔΗΛΩΣΗ